

Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu
politiku u partnerstvu s
Gradom Senjom
organizira konferenciju

Doprinos
JLP(R)S
demografskoj
revitalizaciji
Like, Primorja
i Gorskog
kotara

24. rujna 2019. godine, Senj

Poštovani čitatelji i sudionici,

zadovoljstvo mi je predstaviti vam drugu po redu Knjižicu sažetaka izlaganja kao nastavak dobre suradnje između predstavnika gradova i općina, Ministarstva te znanstvenika i stručnjaka iz područja demografije. Aktualizacija pitanja demografske revitalizacije zahtijeva široko područje djelovanja te uključivanje svih razina vlasti i različitih resora, a to je moguće jedino aktivnom suradnjom općina, gradova i županija sa središnjim tijelima državne uprave.

Okupljanjem predstavnika jedinica lokalne i područne samouprave s područja Like, Primorja i Gorskoga kotara, stručnjaka iz područja demografije te predstavnika državnih i javnih tijela s ciljem predstavljanja mjera koje se provode na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, ali i izazova s kojima se susreću, potiče se predstavnike JLP(R)S na kreiranje i primjenu demografskih mjera, što je u interesu vlasti na svim razinama, a najviše građana.

Ministarstvo prati i prikuplja aktualne demografske mjere koje gradovi i općine omogućuju građanima, a iznimno važnim smatram ovim putem pohvaliti napore pojedinih JLP(S)-a da ponude više i unaprijede kvalitetu života građana.

Ova konferencija druga je u nizu, nakon uspješno održane konferencije u Đakovu. Tijekom 2019. i 2020. planiramo održati još nekoliko konferencija diljem Hrvatske kako bi se razmijenila iskustva, istaknuli primjeri dobre prakse i predstavile aktualne mjere sudionicima, ali i javnosti.

Stvaranje pozitivnog ozračja i poboljšanje kvalitete života građana te promoviranje obiteljskih vrijednosti ključ je demografske revitalizacije. Vjerujemo da će vam ova Knjižica pružiti motivaciju i ideje za unaprjeđenje postojećih i kreiranje novih mjera kako bismo zajedničkim djelovanjem usmjerenim na dugoročno poboljšanje demografskih kretanja stvorili uvjete za ostanak i povratak građana u Republici Hrvatskoj.

Ministrica za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku

izv. prof. dr. sc. Vesna Bedeković

Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu
politiku u partnerstvu s
Gradom Senjom
organizira konferenciju

Doprinos JLP(R)S demografskoj revitalizaciji Like, Primorja i Gorskog kotara

24. rujna 2019. godine, Senj
Tvrđava Nehaj, Senj

PROGRAM KONFERENCIJE

09:30 - 10:00 registracija sudionika

OTVARANJE KONFERENCIJE I UVODNO OBRAĆANJE

Moderator: **Daria Marjanović** | Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

10:00 - 10:30 **Sanjin Rukavina** | gradonačelnik Grada Senja

mr. **Darko Milinović**, dr. med. | župan Ličko-senjske županije

Zlatko Komadina | župan Primorsko-goranske županije

izv. prof. dr. sc. **Vesna Bedeković** | ministrica, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

IZLAGANJA SUDIONIKA I PANEL RASPRAVA - 1. SESIJA

10:30 - 12:00

Moderator: dr. sc. **Monika Begović** | Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

10:30 - 11:30 dr. sc. **Dražen Živić** | Institut društvenih znanosti Ivo Pilar | „Aktualne demografske prilike i perspektive demografske revitalizacije Like, Primorja i Gorskog kotara”

dr. sc. **Robert Skenderović**, Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje | „Povijesni kontekst iseljavanja iz Like, Gorskog kotara i Hrvatskog primorja u predmodernu i moderno doba“

dr. sc. **Domagoj Novosel** | Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku | „Demografska kretanja u Hrvatskoj u 20. stoljeću”

11:30 - 12:00 Panel rasprava

12:00 – 13:00 Pauza / ručak

IZLAGANJA SUDIONIKA I PANEL RASPRAVA - 2. SESIJA

13:00 - 16:00

Moderator: dr. sc. **Monika Begović** | Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

13:00 - 13:15 **Ivana Udovičić** | Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
„Demografske mjere, aktualni natječaji i novo financijsko razdoblje“

13:15 - 15:30 **Predstavnici JLS - primjeri dobre prakse, izazovi, financiranje**

Sanjin Rukavina | gradonačelnik Grada Senja

Ana Kučić | gradonačelnica Grada Malog Lošinja

Karlo Starčević | gradonačelnik Grada Gospića

Nikola Grgurić | gradonačelnik Grada Raba

Zlatko Fumić | načelnik Općine Brinje

Sanja Udović | načelnica Općine Viškovo

David Bregovac | načelnik Općine Fužine

15:30 – 16:00 Panel rasprava

16:00 – 16:30 Zatvaranje konferencije

AKTUALNE DEMOGRAFSKE PRILIKE I PERSPEKTIVE DEMOGRAFSKE REVITALIZACIJE LIKE, PRIMORJA I GORSKOGA KOTARA (Ličko-senjska i Primorsko-goranska županija)

Geografski prostor Like, Gorskoga kotara i Primorja u administrativnom smislu uokviren je Primorsko-goranskom (3.588 km²) i Ličko-senjskom županijom (6.353 km²) i ima raznolika prirodno-geografska, povijesna i društveno-ekonomska obilježja, što je znatno utjecalo i na diferencirane međusobne demografske trendove i procese kao i na njihove razlike unutar županija na regionalnoj razini. Premda se prema službenim podacima hrvatske vitalne i migracijske statistike (DZSRH) u posljednja dva desetljeća (1998. – 2018.) obje županije nalaze u procesu opće depopulacije, odnosno smanjivanja ukupnoga broja stanovnika, njezine odrednice nisu u potpunosti istovjetne. Naime, Ličko-senjska županija u analiziranom je razdoblju ostvarila prirodni gubitak od 9.227 stanovnika s prosječnom vrijednosti vitalnoga indeksa od 48,5, što upućuje na to da je broj umrlih više nego dvostruko veći od broja živorođene djece. Istodobno, mehanički je gubitak dosegno 2.953 stanovnika, što je rezultat negativnog salda unutarnje i osobito vanjske migracije. U istom je razdoblju i Primorsko-goranska županija ostvarila prirodni pad od čak 23.879 stanovnika, s prosječnom vrijednošću vitalnoga indeksa od 67,9, što kao i u slučaju Ličko-senjske županije jasno indicira opadajuću bioreprodukciju. Iako je Primorsko-goranska županija između 1998. i 2018. imala pozitivan saldo ukupne, unutarnje i vanjske migracije, on je uspio nadomjestiti samo četvrtinu demografskog gubitka županije determiniranog prirodnim putem.

Procjena demografske bilance za razdoblje 2011. – 2018. pokazuje jačanje demografskoga regresa, pri čemu prirodni pad ima snažniju ulogu u odnosu na negativan saldo migracije, što upozorava na moguća područja jače društvene intervencije. Projekcije do sredine XXI. stoljeća predviđaju nastavak depopulacije, na što će u sve većoj mjeri utjecati uznapredovao proces demografskoga starenja, pri čemu se obje županije sve brže približavaju odnosu u kojemu će broj i relativan udio starih (60 i stariji) biti dvostruko veći od broja i relativnog udjela mladih (do 19 godina). Korisno je, pače, potrebno naznačiti da postoje signifikantne razlike u osnovnim demografskim procesima i trendovima između pojedinih regija unutar obje županije, s osnovnim obilježjem da primorski i otočni prostori imaju pozitivna ili manje negativna svojstva u odnosu na kontinentalne dijelove. No treba biti oprezan u ocjeni te razlike zbog mogućnosti da službena statistika ne prikazuje

uvijek realno stanje, napose kada su u pitanju migracije i fiktivno popisivanje. Neovisno o metodološkim poteškoćama očito je da se promatrani prostor Like, Gorskoga kotara i Primorja, općenito uzevši, demografski sve više prazni, a to nesumnjivo zahtijeva povećani angažman državne i lokalnih razina prema usporavanju i zaustavljanju negativnih demografskih, ekonomskih i društvenih trendova.

Ključne riječi: Ličko-senjska i Primorsko-goranska županija, depopulacija, prirodni pad, negativna migracijska bilanca, demografsko starenje, demografsko izumiranje

dr. sc. **Robert Skenderović**
Hrvatski institut za povijest
Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje
Zagreb – Slavonski Brod

POVIJESNI KONTEKST

ISELJAVANJA IZ LIKE, GORSKOGA KOTARA I HRVATSKOG PRIMORJA U PREDMODERNO I MODERNO DOBA

Gledajući iz perspektive povijesne demografije može se reći da su na prilike u našim krajevima tijekom proteklih stoljeća snažno utjecala dva činitelja – geografski položaj i ratni sukobi. Geografski smještaj Like, Gorskoga kotara i Hrvatskog primorja omogućio je prekomorsku povezanost s udaljenim zemljama, čiji je utjecaj znatno porastao s razvojem tehnike i prometa od kraja 19. stoljeća. Prekomorska povezanost imala je svoje pozitivne i negativne strane. S jedne strane, pomorska je orijentacija omogućila prosperitet mnogih ljudi i naselja u Hrvatskom primorju i zaleđu, a gradovi Bakar, Kraljevica i Senj imali su istaknutu ulogu u pomorstvu i trgovini tijekom 18. i 19. stoljeća. Na drugoj strani, orijentiranost prema moru utjecala je na veliko iseljavanje i stvaranje velike dijaspore već od kraja 19. stoljeća. Ratni sukobi (od vremena osmanlijskih osvajanja sve do Domovinskog rata) bili su drugi veliki uzrok brojnih valova iseljavanja. Nažalost, granica s Osmanskim Carstvom stoljećima je negativno utjecala na gospodarski i demografski razvoj. To se moglo vrlo dobro utvrditi u vrijeme ukidanja Vojne granice, kada su statistički pokazatelji otkrili da je velika većina stanovništva bila nepismena, a gospodarstvo i gradovi slabo razvijeni. Prostora Gorskoga kotara i Like stoljećima je mučio i problem agrarne zaostalosti, koji je izazivao tzv. „agrarnu prenaseljenost“, zbog koje su Ličani i Gorani također masovno iseljavali.

Od početka 20. stoljeća uočljiv je trend rasta gradova s istodobnim padom broja stanovnika seoskih naselja. Razvoj industrijske proizvodnje i turizma u određenoj su mjeri usporili iseljavanje tijekom 20. stoljeća. Temeljni je demografsko-gospodarski problem tijekom posljednja tri stoljeća ležao u nemogućnosti stvaranja većih urbanih središta s jakom gospodarskom aktivnošću. Međutim, ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju započinje novo razdoblje gospodarskoga i društvenog razvoja. U tome smislu 2013. godina mogla bi se nazvati „nultom godinom“, odnosno godinom novog početka u povijesti demografskoga i gospodarskog razvoja Like, Gorskoga kotara i Hrvatskog primorja.

Ključne riječi: iseljavanje, Lika, Gorski kotar, Hrvatsko primorje, povijest demografskog razvoja

dr. sc. **Domagoj Novosel**
Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade
i socijalnu politiku
načelnik Sektora za demografski razvoj

DEMOGRAFSKA KRETANJA U HRVATSKOJ U 20. STOLJEĆU

Nepovoljna demografska kretanja na teritoriju današnje Republike Hrvatske uvjetovana su historijskim procesima dugoga trajanja te oblikovana početkom osmanskih prodora na područje hrvatskih zemalja. Počevši od toga razdoblja nadalje intenziviraju se unutarne i vanjske migracije stanovništva Hrvatske te se stvaraju prve hrvatske emigrantske zajednice u europskim zemljama. Sve do 20. stoljeća hrvatsko društvo ima izrazito ruralni karakter s poljodjelstvom i stočarstvom kao glavnim izvorom prihoda domicilnog stanovništva. Nositelji novoga građanskog sloja početkom stoljeća uglavnom su trgovci i obrtnici stranog podrijetla, čiji se potomci uglavnom uspješno integriraju u hrvatski nacionalni korpus te prihvaćaju hrvatsko ime. Velike prekretnice demografskih kretanja Hrvatske zbivaju se u 20. stoljeću. One su posljedica deagrarizacije društva, iseljavanja zbog ekonomskih i političkih prilika, ratnih gubitaka u tri velika rata te promjena političkih i društvenih okvira. Svi navedeni činitelji snažno su utjecali na demografsku sliku Hrvatske, ali i njezina društvena obilježja u kojima se postupno mijenjao i hrvatski identitet. Urbanizacija Hrvatske osobito nakon Drugoga svjetskoga rata dovodi do demografskog rasta gradova, osobito četiri velika središta; Zagreba, Splita, Rijeke i Osijeka. Šezdesetih godina i postupnom liberalizacijom režima otvaraju se granice za ekonomsku emigraciju, koja, iako demografski oslabljuje samu Hrvatsku, jača ekonomsku snagu stanovništva zbog priljeva deviza iz inozemstva. Domovinski rat i stvaranje suverene Republike Hrvatske donose nove demografske žrtve, a ulazak u Europsku uniju i mobilnost stanovništva u Europi bez granica stvara nove izazove za cjelokupno hrvatsko društvo i demografske politike. U skladu sa svim navedenim cilj je ovoga izlaganja prikazati glavne silnice koje su djelovale na demografska kretanja u Hrvatskoj tijekom 20. stoljeća te kvantitativne podatke zasnovane na statističkim izvorima i istraživanjima.

Ključne riječi: demografija, Hrvatska, 20. stoljeće, ratovi, bolesti, migracije

Ivana Udovičić

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade
i socijalnu politiku

Voditeljica Službe za istraživanje i koordinaciju
demografske politike

DEMOGRAFSKE MJERE, AKTUALNI NATJEČAJI I NOVO FINACIJSKO RAZDOBLJE

Kao jedno od prioritetnih područja u kojima sinergijski trebaju djelovati tijela državne uprave i jedinice područne i lokalne samouprave određeno je ulaganje u infrastrukturu i usluge namijenjene djeci. Takvo ulaganje ima neosporno utjecaj i na širu zajednicu te zajedno s uspješnim pronatalitetnim politikama na nacionalnoj i lokalnoj razini pridonosi stvaranju preduvjeta za ostanak obitelji u zajednici. U ostvarenju tih zadaća gradovi i općine naši su partneri koji svojom pronatalitetnom politikom mogu ublažiti nepovoljne demografske trendove.

Kada govorimo o mjerama aktivne demografske politike, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku od 2018. godine provodi dvije mjere u suradnji s gradovima i općinama, a koje su usmjerene na poboljšanje materijalnih uvjeta i unaprjeđenja usluga u sustavu ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja. U Hrvatskoj se kontinuirano od 2018. godine, sredstvima osiguranima u Državnom proračunu i fondovima EU-a, ulaže, putem projekata više resora, u gotovo 300 novih objekata dječjih vrtića, ali i poboljšanje materijalnih uvjeta i povećanje prostornih kapaciteta postojećih objekata. Možemo reći da gotovo svakodnevno započinje ili završava projekt na objektu dječjeg vrtića u svim regijama Republike Hrvatske. Ukupno ulaganje u infrastrukturu i unaprjeđenje usluga u dječjim vrtićima s državne razine u 2018. i 2019. iznosi više od milijardu kuna, a intencija je da se ulaganje s nacionalne razine nastavi i u sljedećem financijskom razdoblju. Krajnji je cilj ulaganja, među ostalim, smanjiti postojeće regionalne nejednakosti i osigurati ravnomjeran razvoj svih gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: demografske mjere, infrastruktura, državni proračun, ESF, sinergijsko djelovanje

DEMOGRAFSKA POLITIKA GRADA SENJA

Grad Senj provodi niz mjera koje imaju neposredan ili posredan utjecaj na poboljšanje demografske situacije na svojem području. Grad Senj pomaže roditeljima pri nabavci potrebne opreme za novorođenče u iznosu od 1.000,00 kuna za svako novorođeno dijete, 2.000,00 kuna za drugo novorođeno dijete te za treće i svako sljedeće dijete iznosom od 20.000,00 kn. Radi podizanja standarda brige o djece u najmlađoj dobi Grad Senj ulaže znatna sredstva u sufinanciranje predškolskog odgoja i naobrazbe.

Tako je u 2019. godini u adaptaciju Dječjeg vrtića „Travica“ uložen iznos 2.282.281,56 kuna, s tim da je projekt sufinanciran od strane Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u iznosu od 675.080,00 kuna, odobrenog u sklopu Programa podrške poboljšanju materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima. Sufinanciranjem iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020, u iznosu od 90%, Grad Senj trenutno provodi radove i na dogradnji dječjeg vrtića Travica u iznosu od 7.476.981,25 kn putem Socijalnog programa za 2019.

Grad Senj izdvaja još 80.000,00 kuna za pomoć roditeljima vrtićke djece, koji se nalaze u teškoj imovinskoj situaciji ili imaju dvoje ili više djece u vrtiću. Za potrebe predškolske i školske djece Grad Senj u 2019. godini financira rad jednog logopeda iznosom od 127.000,00 kuna. U suradnji s Osnovnom školom „Silvija Strahimira Kranjčevića“ Senj od 2013. godine kontinuirano provodi program produženog boravaka, za što se osiguravaju sredstva u proračunu Grada Senja u iznosu od 91.000,00 kuna.

U školskoj godini 2018./2019. Grad Senj uspostavio je dvije nove autobusne linije, kojima se učenicima koja stanuju u naseljima izvan grada osigurava mogućnost redovitog pohađanja nastave u srednjoj školi „Pavla Rittera Vitezovića“ u Senju. Od 2018. godine Grad Senj stipendira ukupno 20 učenika i studenata, iznos učeničke stipendije je 650,00 kuna, a studentske 1.000,00 kuna. Također se nagrađuju najbolji učenici završnog razreda srednje škole i učenik generacije osnovne škole novčanom nagradom u iznosu 2.000,00 kuna. Za školsku godinu 2019./2020. u svojem proračunu Grad Senj osigurao je još 140.000,00 kuna za nabavu dodatnoga obrazovnog materijala za sve učenike Osnovne škole „Silvija Strahimira Kranjčevića“ u Senju.

Ključne riječi: demografija, Senj, djeca, roditelji, stipendije, produženi boravak

DEMOGRAFSKI IZAZOVI ŽIVOTA NA OTOKU

Prema zadnjem popisu stanovništva, Grad Mali Lošinj broji 8.116 stanovnika i najveće je naselje na svim Jadranskim otocima. Naš proračun iznosi gotovo 130 milijuna kuna, od čega se čak 65 milijuna kuna odnosi na kapitalne projekte i investicije. No, ono što Mali Lošinj razlikuje od drugih gradova nisu veliki građevinski projekti koji zadovoljavaju opće, javne interese, iako ni njih ne nedostaje, već briga za one kojima je to najpotrebnije. Na Lošinj živi gotovo 1300 djece, stoga je važno da budemo u dobroj suradnji sa svim ustanovama, radilo se o vrtičkim mjestima, prijevozu i prehrani osnovnoškolaca, besplatnim udžbenicima, stipendijama studenata, nagradama povratnicima nakon fakulteta i/ili drugim mjerama potpore Grada.

Isto tako, povećali smo stavku u proračunu namijenjenu za besplatne udžbenike i radne materijale, te smo uz ovogodišnje besplatne udžbenike, osigurali i besplatne radne bilježnice i materijale za sve prvašice i učenike Osnovne škole. Iz godine u godinu činimo sve kako bismo na ovom otoku stvorili preduvjete za kvalitetan život, kroz osiguravanje višeg standarda zdravstvene i socijalne zaštite, dodjelu poprilično visokih naknada za novorođenu djecu. Također, povećana su sredstva za provođenje zdravstvenog programa te danas, uz financiranje medicinskih sestara na manjim otocima Susku i Unijama, financiramo dolaske svih liječnika-specijalista koji jednom do dva puta mjesečno rade na Lošinj, kao i čitav spektar različitih subvencija za ostale liječnike na našem području (od sufinanciranja plaća pa sve do stambenog zbrinjavanja).

Raznim oblicima socijalne pomoći obuhvaćeno je oko dvjestotinjak korisnika raznih socijalnih pomoći. Aktivni smo i u provođenju projekta međugeneracijske solidarnosti. U današnje vrijeme, kada je ljude teško zadržati u mnogo većim gradovima i na kopnu, poseban izazov stavljen je pred otoke i manje sredine gdje mlade mogu zadržati prije svega riješeno stambeno pitanje i sigurno radno mjesto, a onda se na to direktno nadovezuju zdravstveni i socijalni standard, te mogući uvjeti predškolskog i školskog odgoja i obrazovanja, prometna povezanost i brojni drugi komunalni projekti.

Ključne riječi: Lošinj, demografija, nadstandard, mjere, prioritet

Karlo Starčević

Gradonačelnik Grada Gospića

UZROCI DEMOGRAFSKOG SLOMA GRADA GOSPIĆA I LIKE

Uzroci demografskog sloma Grada Gospića i cijele Like, osim trenda koji Lika prati, a riječ je o kontinuiranom raseljavanju hrvatskog stanovništva koje egzistenciju traži u mnogim zemljama svijeta i Europe, počivaju u nemogućnosti mladih ljudi da u zemlji matici iskoriste vlastite potencijale i svoju egzistenciju ostvare u domovini. Osnovica je svake zdrave ekonomije i gospodarstva proizvodnja, a sve druge gospodarske grane trebale bi biti sekundarne u odnosu na nju. Proizvodne djelatnosti nestale su s prostora Grada Gospića, ali i s područja županije i to je uzrok iseljavanja ljudi iz ličkoga kraja.

Iznimno je važna i izobrazba mladih koja ide u potpuno pogrešnom smjeru, obrnuto od onoga što bismo trebali i kadra koji bismo trebali proizvoditi i u suprotnosti s europskim trendovima gdje se mladi ljudi obrazuju u naprednim tehnologijama. Mi smo takvo obrazovanje zanemarili, zapostavili smo ljudske potencijale i obrazujemo kadar za Zavod za zapošljavanje, a to je potencirano i od centralne države.

Kao rezultat svega imamo staračko pučanstvo, poglavito na prostoru Like i Grada Gospića, koje više nije natjecateljski sposobno, a i intelektualno nije u mogućnosti pratiti promjene trendova i izazova koji su pred nas postavljeni.

Ključne riječi: demografija, Gospić, Lika, mladi, raseljavanje, staračko pučanstvo

GRAD RAB PROVODI PROGRAME POTICANJA RAZVOJA U POLJOPRIVREDI I PODUZETNIŠTVU TE DEMOGRAFSKE MJERE U SVRHU POBOLJŠAVANJA I UNAPRJEĐE- NJA RAZVOJA ZAJEDNICE

Pad nataliteta, starenje populacije i iseljavanje stanovništva najočitiji su pokazatelji procesa negativnih demografskih kretanja s kojima se suočavamo. Razvoj tehnologija, otvorenost granica, veća dostupnost „svijeta“ također znatno pridonose odlasku ljudi s otoka, i to iz jednoga osnovnog razloga – život na otoku specifičan je u svim segmentima. Tijekom povijesti etapno su se ponavljali, nazovimo ih, egzodusi s otoka, u potrazi za boljim, a nerijetko i lakšim životom negdje drugdje, stoga Grad Rab aktivno radi na promicanju mjera koje će taj trend spriječiti.

Održivi gospodarski razvoj i poticanje zapošljavanja potporom razvoja maloga i srednjeg poduzetništva te poljoprivrede i stočarstva osnovni su ciljevi Grada Raba.

Grad Rab donio je od 2015. godine dva programa u svrhu jačanja i poticanja razvoja poduzetništva i poljoprivrede na području Grada Raba. To su: Program mjera poticanja razvoja poduzetništva i Program mjera poticanja razvoja poljoprivrede. Grad Rab u cilju poticanja razvoja poduzetništva i poljoprivrede osigurava financijska sredstva u obliku nepovratnih sredstava (potpora) za poticanje razvoja poduzetništva i poljoprivrede, a programi se redovito objavljuju u službenim glasilima Grada Raba.

U Konsolidiranom proračunu Grada Raba za 2019. godinu za poticanje razvoja poduzetništva osigurano je 100.000,00 kuna, a za poticanje razvoja poljoprivrede 150.000,00 kuna. Grad Rab je prije sedamnaest godina počeo provoditi demografske mjere. S obzirom na tendenciju smanjivanja broja novorođene djece ne samo na lokalnoj već i državnoj razini, Grad Rab u cilju doprinosa demografskoj revitalizaciji svake godine usklađuje program mjera prema socijalnim, zdravstvenim i ekonomskim potrebama građana, posebno djece, mladih i obitelji. Grad provodi program koji obuhvaća širok spektar poticajnih demografskih mjera.

Budući da je ulaganje u znanje, djecu i mlade jedan od prioriteta svake zajednice, Grad Rab poduzima adekvatne korake u realizaciji planiranoga – omogućiti svoj djeci na području Grada kvalitetno obrazovanje koje omogućuje da svako dijete dobije optimalne uvjete za učenje, rast i razvoj, uključujući prije svega boravak u uvjetima koji zadovoljavaju propisane standarde.

Grad Rab kao jedini grad u Republici Hrvatskoj u protekloj je godini obnovio čak četiri školske zgrade na način da je sufinancirao energetska obnovu zgrada matične Osnovne škole Ivana Rabljanina i područne škole u Barbatu s 420.000,00 kn, te samostalno financirao energetska obnovu područnih škola u Banjolu i Mundanijama s uloženi 1.837.155,94 kn, čemu pridodajemo i financiranje sanacije njihovih krovova, gromobranksu instalaciju i vanjski razvod u ukupnom iznosu od 350.000,00 kuna, a ta se praksa ulaganja u znanje i školstvo nastavila i ove godine postupnim ulaganjima u uređenje interijera zgrada.

Ključne riječi: demografija, Rab, djeca, mladi, ulaganja, obnova

DEMOGRAFSKA POLITIKA OPĆINE BRINJE

Općina Brinje prostorno je jedna od većih općina u Ličko-senjskoj županiji. Površina same općine je 358 km² te prema posljednjem popisu broji 3258 stanovnika.

Problemi s kojima se kao i svaka druga općina u Republici Hrvatskoj susreće su veliki. Tim više jer se svakim danom sve više i više obveza stavlja na leđa općinskih proračuna. U skladu sa svojim mogućnostima, pa i iznad njih, Općina Brinje ulaže u demografiju uključujući: subvencioniranje rada DV Tratinčica, čiji je osnivač Općina, subvencije školskih udžbenika, stipendiranje osnovnoškolaca, srednjoškolaca te studenata, subvencioniranje dačkog prijevoza, subvencioniranje školske kuhinje, naknada za novorođenčad.

Osim navedenog Općina Brinje ulagala je i ulaže u objekt DV Tratinčica, gdje je 2015. dječji vrtić proširen za još 50 m², čime su se poboljšali uvjeti boravka i djece i zaposlenih odgajateljica. Vrijednost projekta je 350.000,00 kuna, a sufinanciranje Općine iznosilo je 100.000,00 kuna. Također, početkom 2019. završen je projekt energetske obnove DV Tratinčica, a ta je investicija iznosila 1,3 mil. kuna. Projekt je sufinanciran sredstvima EU-a, od čega je udio Općine Brinje iznosio 450.000,00 kuna.

Zahvaljujući Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku uređen je okoliš oko DV Tratinčica. Vrijednost investicije iznosila je 180.000,00 kuna. Udio Općine bio je 30.000,00 kuna.

Prethodno navedeno su prva ulaganja u objekt DV Tratinčica od 1985. kada je objekt i izgrađen. DV Tratinčica od jeseni 2019. počinje s otvaranjem jasličke skupine te zapošljavanjem jednog odgajatelja.

Najveći problem s kojim se Općina Brinje susreće je staračka populacija stanovnika te velika prostorna dislociranost pojedinih naselja, 30-ak km do središta Općine Brinje gdje se nalaze sve potrebne ustanove za zadovoljavanje potreba (trgovine, dom zdravlja, banka, pošta, ljekarna). Da bi se navedeni problem ublažio, Općina Brinje financira prijevoz starijih osoba s iznosom od 100.000,00 kuna na godišnjoj razini. Općina Brinje jedna je od rijetkih općina koje prakticiraju rad za opće dobro prema Zakonu o socijalnoj skrbi. U skladu s navedenim općina podmiruje troškove stanovanja korisnicima zajamčene minimalne naknade kao i davanje jednokratne pomoći.

Planirani proračun za 2019. godinu iznosi 25 mil. kuna, dok su izvorni prihodi 7 mil. kuna. Općina Brinje vodi jednaku brigu o svim svojim građanima te stoga ulaže i u mlade, starije, djecu, rekonstruira i obnavlja društveno-kulturni centar, rekonstruira i obnavlja te oprema objekt dobrovoljnoga vatrogasnog društva, ulaže u opremu za

komunalne djelatnosti, vodi brigu o uređenju općine u svim prilikama, održava nerazvrstane ceste, gradi vodovodnu mrežu u naselja u kojima ona ne postoji, a sve kako bi poboljšala i omogućila opstanak stanovnika u ovoj maloj ruralnoj općini. Tu su i ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju te niz drugih stvari o kojima se vodi briga.

Glavne riječi: demografija, Brinje, djeca, mladi, ulaganja, obnova

Sanja Udović

Načelnica Općine Viškovo

POZITIVNI DEMOGRAFSKI TRENDOVI OPĆINE VIŠKOVO

Kvaliteta života je širok, višeslojan i složen pojam, a u Općini Viškovo s posebnom pozornošću pristupamo nastojanju da upravo to osiguramo svojim mještanima.

Viškovo je nadaleko poznato kao mjesto koje su mlade obitelji izabrale za život i stvaranje svoga doma, smješteno na odličnoj lokaciji u neposrednoj blizini većeg središta – grada Rijeke. Osim toga, jedno od najvažnijih obilježja općine Viškovo svakako je demografska eksplozija, koja je posebno izražena posljednjih petnaestak godina, pri čemu se ukupno stanovništvo više nego udvostručilo, a trend porasta stanovništva na području Općine Viškovo prisutan je već čak 40 godina. Zbog stalnog doseljavanja i povećavanja broja rođene djece, pojavljuju se određeni problemi i izazovi s obzirom na to da to zahtijeva dodatnu infrastrukturu. Osim toga, bitna stvar koju je također potrebno naglasiti, a povezana je s financiranjem kapitalnih projekata jest ta da je po indeksu razvijenosti jedinica lokalne i regionalne samouprave Općina Viškovo svrstana u VIII. skupinu, što efektivno znači da pri prijavi na projekte sufinancirane od strane Europske unije, jedinice lokalne ili područne samouprave koje su svrstane u najviše stupnjeve razvijenosti ostvaruju manje bodova, manji postotak sufinanciranja ili nisu uopće u mogućnosti prijaviti projekte.

Ono što svakako treba istaknuti je kako Općina Viškovo čak četvrtinu proračuna ulaže u djecu, a kombinacija poticajnih mjera i pozitivnih gospodarskih kretanja rezultirala je spomenutim najvećim prirodnim prirastom. Kontinuirano i naporno radimo na poboljšanju standarda življenja na području općine, posebice osiguravanju uvjeta i brige za djecu. Pritom se misli prije svega na pomoć roditeljima za nabavku opreme za novorođenčad, znatne subvencije cijene smještaja djece u predškolske ustanove, subvenciju korištenja produženoga i cjelodnevnog boravka djece, polaznika osnovnih škola izvan Općine Viškovo, dodjela “poklon paketa prvašićima”, prigodni pokloni povodom božićnih i novogodišnjih blagdana, nagrađivanje školaraca koji su osnovnoškolsko obrazovanje završili s vrhunskim uspjehom, osiguravanje sredstava za stipendiranje studenata, kojih je svake godine više od 100, zatim organiziranje tečaja za trudnice, i još niz prava kojima se osigurava dobrobit djece. Na području Općine Viškovo postoji pet ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje, a planira se izgradnja novih jaslica u neposrednoj blizini postojećeg vrtića, kao i izgradnja nove škole u naselju Marinići koja bi ujedno bila i najveća u županiji. Zanimljiv je podatak da potpora koju Općina Viškovo daje mještanima za djecu, od jaslica pa do polaska u školu, iznosi čak 100.000,00 kuna po djetetu.

S ciljem učinkovitije provedbe prava iz Konvencije o pravima djeteta te u skladu s preporukama Ministarstva financija sastavljen je i Dječji proračun Općine Viškovo za razdoblje od 2019. godine 2021. godine. Ovaj dokument na jednom mjestu prikazuje ukupno planirana financijska sredstva vezana uz ostvarivanje dječjih prava, a za 2019. godinu to je iznos od 23.950.000 kuna odnosno četvrtina ukupnog proračuna Općine Viškovo.

Uzevši u obzir sve navedeno možemo zaključiti kako pozitivan trend rasta broja stanovništva i brojka rođene djece nije puka slučajnost već produkt kontinuirane brige i rada općine za svoje mještane. Naglašavajući kako su djeca i obitelj u fokusu djelovanja, u sljedećem razdoblju očekuje nas i dobivanje statusa općine prijatelja djece.

U Općini Viškovo događaju se pozitivni demografski trendovi koji se u ostatku RH tek nastoje uspostaviti, međutim povećanje stanovništva i izraženi natalitet s druge strane ima za posljedicu potrebu za razvojem infrastrukture i javnih sadržaja koji bi osigurali povećanje standarda života.

Cilj je da se nastavi dinamika rasta, i demografskog i gospodarskog, ali da isti na adekvatan način prati i razvoj prostora. Želimo da Viškovo bude mjesto mogućnosti zadovoljenja svih potreba za svakodnevni život, čime će se osigurati kvalitetniji život za sve mještane jer osnovna osobina kvalitete življenja jest njegova cjelovitost.

Ključne riječi: Viškovo, demografski trendovi, porast stanovništva, životni standard

POTICAJNA SOCIJALNO-DEMO- GRAFSKA POLITIKA U OPĆINI FUŽINE

Općina Fužine najveća je mala općina Primorsko-goranske županije, koja u svom sastavu broji šest naselja (Fužine, Lič, Vrata, Belo Selo, Slavica i Fužinski Benkovac). Prema popisu iz 2011. godine broji 1592 stanovnika.

U Općini Fužine potiče se socijalno-demografska politika, ali se i donose mjere za razvoj gospodarstva i turizma.

U 2019. godini izgrađen je novi dječji vrtić kapaciteta 52 djece, vrijednosti 9.500.000,00 kn, što je zasigurno velik korak u demografskom razvoju općine. Općina Fužine mnogim mjerama potiče ostanak, ali i dolazak mladih obitelji, pa se tako već dugi niz godina daruju novorođena djeca na području općine (1. i 2. dijete 6.000,00 kn, 3. i svako daljnje 8.000,00 kn), stipendiraju se srednjoškolci i studenti (100.000,00 kn), sufinancira se prijevoz učenika (87.000,00 kn), sufinancira se nabavka udžbenika učenicima osnovne škole (32.000,00 kn), sufinanciraju se razni programi u sklopu osnovne škole (30.000,00 kn), sufinancira se rad logopeda (31.000,00 kn) i sl., uzimajući u obzir da je izvorni proračun Općine Fužine 9.975.000,00 kn.

U suradnji sa županijom Primorsko-goranskom zgrada područne škole u mjestu Vrata prenamijenjena je u Društveni dom za mlade, gdje je zasad jedna prostorija namijenjena igraonici za djecu, a druga opremljena multimedijalnom opremom.

Trudimo se učiniti od Općine Fužine veoma ugodno mjesto za življenje, iznimno kvalitetno za odgoj djece, a činjenica da smo samo pola sata udaljeni od Rijeke te sat vremena od Zagreba, dovoljno govori o prednostima života u takvoj sredini.

Kako bi život i odlazak na školovanje ili posao u veće sredine bio što lakši, uvode se nove autobusne linije prema Rijeci, Delnicama i Zagrebu, što će zasigurno pridonijeti želji za ostanom u Općini Fužine. Blizina velikih gradova velika je prednost i gospodarstvenicima, a u pripremi je projekt zaobilaznice, koji će, nadam se, povećati konkurentnost naših poslovnih zona i otvoriti vrata razvoju gospodarstva u Općini Fužine, pa i u cijelome Gorskom kotaru.

Ključne riječi: Fužine, demografsko-socijalne mjere, vrtić, subvencije, stipendije

BILJEŠKE

Naslov:

Doprinos JLP(R)S demografskoj revitalizaciji Like,
Primorja i Gorskog kotara

Knjižica sažetaka konferencije održane u Senju,
24. rujna 2019., u organizaciji Ministarstva za
demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Grada
Senja

Nakladnik:

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade
i socijalnu politiku

Za nakladnika:

izv. prof. dr. sc. Vesna Bedeković, ministrica

Uredništvo:

Goran Blagus, dr. sc. Domagoj Novosel, Ivana Udovičić

Lektura i korektura: Sanda Uzun Ikić

Fotografija na 2. stranici ovitka: dr. sc. Mislav Rubić

Grafičko oblikovanje: Miranda Herceg

Tisak: Correctus Media d.o.o., Zagreb

Naklada: 150 primjeraka

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo za demografiju,
obitelj, mlade i socijalnu politiku

Grad Senj

